

Bigamie in Putten

Trynke Elbertsen-Hoekstra

In Putten trouwde in 1878 Reijertje Meiling met een gepensionneerd militair met de naam Jacques Hugo. Maar dat bleek niet zijn werkelijke naam te zijn. Bovendien was hij in 1874 al getrouwd in Rijssel, Frankrijk met Pauline Marie Gerolff.

In een artikel in het Algemeen Handelsblad van 22 december 1881 vonden we het verslag van een rechtszaak in Arnhem:

Morgen zal voor het gerechtshof van Arnhem behandeld worden een zaak van bigamie. Jean Charles Mortier was in 1874 te Rijssel in Frankrijk gehuwd, maar zijn huwelijk was niet gelukkig; de sympathieën der echtgenooten liepen in verschillende richting, die van den man in de richting van de kroeg. Daar was het dan ook dat in 1876 een werver _ één van die grijpvogels, die overal op de loer liggen _ hem met zoo heldere kleuren het onderscheid wist te schilderen tussen de hel in zijn huis en het paradijs in Nederlandsch Indië, dat Mortier besloot zich naar Harderwijk te begeven en aldaar dienst te nemen als soldaat. Dat hij niet in het bezit was van de nodige papieren was volstrekt geen bezwaar; hem werden eenvoudig valsche papieren ter hand gesteld ten name van Jacob Hugo. Onder dien naam diende hij in de Oost en werd hem in 1878, toen hij uit Indië terugkeerde, een pensioen toegelegd. Mortier, nu in Hugo herdoopt, was van oordeel, dat de billijkheid vorderde, dat Hollandsch geld ook in Holland werd verteerd; zelfs maakte hij er geen gemoedsbezwaar van om het met een Fransche vrouw te verteren en daarom trouwde hij onder die nieuwe naam op 11 oktober 1878 te Putten op de Veluwe met een Hollandsche vrouw.

Intussen zat de eerste vrouw, wetende dat hij wel ongeveer uit Indië moest terugkeren, met hijgend verlangen naar hem te wachten, vooral naar zijn pensioen, maar de dierbare en trouwe

echtgenoot kwam niet opdagen en liet ook niets van zich horen. Toen ging zij hem zoeken en met de eigenaardige scherpzinnigheid eener vrouw, die een echtgenoot zoekt, was zij hem weldra op het spoor. Maar hoe groot was haar verbazing toen zij haren echtgenoot terugvond met een nieuwen naam, nieuwe vrouw, nieuwe kinderen. En geen wonder dat haar hart tot barstens toe vol was, zóó vol zelfs, dat zij behoefte had om het uit te storten voor den officier van justitie te Zwolle, die den ontrouwen echtgenoot achter slot en grendel bracht.

Zoo zal Mortier – Hugo terecht staan voor bigamie en valsheid in geschrifte, door het aangaan van een huwelijk onder vals naam. Beide echtgenooten zijn als getuigen gedagvaard, en niet onmogelijk is het, dat men hier de praktische toepassing ziet van het zoo ware gezegde: “On est toujours puni, par où on a péché”, en dat het hof den man met twee vrouwen, wiens eenige fout is een sterke trek naar gezelligheid, zal veroordelen tot eenzame opsluiting.

Uit de courant van 25 december:

Donderdag stond voor het hof te Arnhem terecht J. C. Mortier, beschuldigd van bigamie en valsheid in geschrifte, gelijk reeds is gemeld. Het hof veroordeelde M. onder het aannemen van zeer verzachtende omstandigheden, tot 3 maanden celstraf en sprak hem vrij van de valschheden in geschrifte

Niet Jacob Hugo trouwt met Reijertje Meiling, maar J.C.Mortier.

Reijertje Meiling, geb. op 09-11-1854 te Putten, overl. op 27-12-1932 te Utrecht op 78-jarige leeftijd, woonplaats Nijmegen. Dr. van Jan Lubersen Meiling (Meilink) en Berendina van Essen. (zoal uit bOvenstaande blijkt zijn de personen Hugo en Mortier dezelfde)

Tr. (1) op 23-jarige leeftijd op 11-10-1878 te Putten (aktenr.: 29) Jacques Hugo (Mortier), 34 jaar oud, gepens. mili-

tair, geb. op 15-04-1844 te Bocholt (*zn van Joseph Hugo en Anna Maria Stuijven volgens huwelijksacte. en volgens overlijdensacte geboren te Gent op 28-12-1847, als zn van Frederic Livien Mortier en Françoise Jacqueline Carlier*). (gezindte: r.k.), overl. op 11-05-1898 te Putten op 54-jarige leeftijd (aktenr.: 59), zn. van Joseph Hugo en Anna Maria Stuijven,

Bruidegom was in werkelijkheid: Joannes Carolus Mortier, geb. op 28-12-1847 te Gent (gezindte: r.k.), overl. op 11-05-1898 te Putten op 50-jarige leeftijd, zn. van Frederic Livien Mortier en Françoise Jacqueline Carlier.

Tr. (2) op 46-jarige leeftijd op 16-01-1901 te Harderwijk (aktenr.: 1) (*bruid als R. Meijling, weduwe van Joannes Carolus Mortier*). met

Peter Knuijver, timmerman, geb. circa 1860 te Barneveld, overl. op 09-01-1934 te Nijmegen, zn. van Johannes Knuijver en Jannetje van de Pol.

Uit het eerste huwelijk: (ook na de rechtszaak in 1881 kregen de kinderen als familienaam: HUGO.

1. Maria Anna Margaretha Hugo, geb. op 21-10-1879 te Putten (aktenr.: 132), overl. op 07-05-1956 te Utrecht op 76-jarige leeftijd.

Tr. op 26-jarige leeftijd op 13-12-1905 te Amersfoort (aktenr.: 162) (*in huw. acte voornamen: Maria Johanna Margaretha Anna*). Met

Johan van der Geld, 25 jaar oud, loodgieter, geb. op 31-05-1880 te Amersfoort, overl. op 05-09-1925 te Amersfoort op 45-jarige leeftijd, zn. van Willem van der Geld en Everarda Rouwendal.

2. Berendina Hugo, geb. op 18-01-1881 te Putten (aktenr.: 10), overl. op 16-11-1945 te Utrecht op 64-jarige leeftijd. Tr. (1) op 20-jarige leeftijd op 25-09-1901 te Harderwijk (aktenr.: 40), sch. na 15 jaar op 23-11-1916 te Harderwijk, *vonnis Zwolle d.d. 4-10-1916*. met

Bessel Bruinink, scheepstimmerman (1901), directeur van

een spaarkas (1918), inspecteur (1921), geb. op 15-02-1880 te Harderwijk, zn van *Hendrikus Bruinink en Jacoba Jansen*. {Hij tr. op 38-jarige leeftijd op 14-08-1918 te Hilversum (aktenr.: 189) Aartje van de Beek, geb. 1898 te Hilversum, dr. van Willem Wouter van de Beek en Aaltje van Boeschoten.}

Tr. (2) op 40-jarige leeftijd op 13-07-1921 te Harderwijk (aktenr.: 52) met

Louis van Damme, geb. circa 1885 te Laerne, België, zn van *Livin van Damme en Maria Theresia Coene*.

3. Jansje Hugo, geb. op 19-02-1883 te Putten (aktenr.: 27), overl. op 22-03-1956 te Amersfoort op 73-jarige leeftijd.

Tr. op 24-jarige leeftijd op 15-05-1907 te Amersfoort (aktenr.: 58) (in huwelijksacte vader bruid: *Jacques Hugo = Joannes Carolus Mortier*). met

Albert Smit, 25 jaar oud, geb. op 08-10-1881 te Harderwijk, overl. op 24-09-1953 te Amersfoort op 71-jarige leeftijd, zn. van Jacob Smit en Hendrikje Vastenhouw.

4. levenloze dochter Hugo, geb. op 18-03-1885 te Putten, overl. op 18-03-1885 te Putten, 0 dagen oud (aktenr.: 21).

5. Francisca Jacoba Hugo, geb. op 26-03-1886 te Putten (aktenr.: 43).

Tr. op 22-jarige leeftijd op 13-05-1908 te Utrecht (aktenr.: 220) met

Karel van der Horst, geb. 1884 te Utrecht, zn van *Karel van der Horst en Maria Johanna Vermaak*.

6. Fredericus Livinus Hugo, geb. op 19-03-1889 te Putten (aktenr.: 47), overl. op 10-04-1978 te Harderwijk op 89-jarige leeftijd.

Tr. op 20-jarige leeftijd op 05-05-1909 te Harderwijk Petronella Gerards, 19 jaar oud, geb. op 31-05-1889 te Harderwijk, overl. op 20-08-1975 te Harderwijk op 86-jarige leeftijd, dr. van Johannes Gerards en Jannetje Keizer (Keizer).

Bronnen:

- Bevolkingsarchief Putten en Harderwijk.
- Ans Meijlink, zij stuurde mij het krantenartikel.
Ermelo, 5 maart 2013.

+++